

**CRNA GORA
MINISTARSTVO FINANSIJA**

Broj: 02-03-sl.

Podgorica, 23. mart 2018. godine

DIREKTORAT ZA PORESKE I CARINSKI SISTEM

Povodom *Predloga strategije trgovinskih olakšica 2018 – 2022 i akcionog plana za implementaciju Strategije trgovinskih olakšica 2018 - 2022*, Ministarstvo finansija daje sljedeće

MIŠLJENJE

Implementacijom Strategije trgovinskih olakšica omogućiće se efikasnost u prekograničnom prometu robe koje utiču na njen izvozni potencijal i konkurentnost.

Na tekst Predloga strategije, akcionog plana i pripremljeni Izvještaj o sprovedenoj analizi procjene uticaja propisa, sa aspekta implikacija na poslovni ambijent, nemamo primjedbi.

Za realizaciju aktivnosti predviđenih Akcionim planom procijenjeno je da je potrebno obezbijediti finansijska sredstva u iznosu od cca 5 mil. \$ iz budžeta Crne Gore, IPA projekata, Međunarodnih finansijskih institucija, Projekata Evropske komisije koji implementiraju Njemačka organizacija za međunarodnu saradnju GIZ i Međunarodni trgovinski centar i drugih projekata i instrumenata predpristupne pomoći.

Imajući u vidu da su sredstva za realizaciju aktivnosti čije finansiranje je predviđeno iz budžeta države planirana u okviru redovnih sredstava organa nadležnih za realizaciju aktivnosti, sredstva za implementaciju Nacionalnog kompjuterizovanog tranzitnog sistema (NCTS) za 2018. godinu planirana Zakonom o budžetu za 2018. godinu u okviru sredstava Ministarstva finansija, odnosno Programa za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći, kao i da će se za realizaciju preostalih aktivnosti koristiti sredstva Programa podrške trgovinskim olakšicama, Projekta Evropske komisije i alternativnih međunarodnih izvora finansiranja, Direktor za budžet daje saglasnost na *Predlog strategije trgovinskih olakšica 2018 – 2022 i akcionog plana za implementaciju Strategije trgovinskih olakšica 2018 – 2022*.

S poštovanjem,

MINISTAR
Darko Radunović

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA

PREDLAGAČ PROPISA

Ministarstvo finansija

NAZIV PROPISA

Predlog Strategije trgovinskih olakšica 2018-2022 i Akcionog plana za implementaciju Strategije trgovinskih olakšica 2018-2022

1. Definisanje problema

- Koje probleme treba da riješi predloženi akt?
- Koji su uzroci problema?
- Koje su posljedice problema?
- Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri?
- Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)?

Implementacijom Strategije trgovinskih olakšica 2018-2022 Crna Gora će do kraja 2022. godine otkloniti administrativne neefikasnosti u prekograničnom prometu robe koje utiču na njen izvozni potencijal i njenu konkurentnost. Istovremeno, biće realizovane obaveze preuzete ratifikacijom Protokola o izmjenama i dopunama Sporazuma iz Marakeša o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije (Sporazuma o trgovinskim olakšicama) i Dodatnog Protokola 5 Centralnoevropskog Sporazuma o izmjeni i pristupanju Sporazumu o slobodnoj trgovini.

Uzroci nastanka ovih problema su sljedeći:

- i) Nedovoljno razvijena transparentnost;
- ii) Kompleksne, relativno skupe i dugotrajne procedure;
- iii) Ograničena mogućnost korišćenja pojednostavljenih carinskih postupaka;
- iv) Nedovoljno funkcionalan sistem za upravljanje rizikom;
- v) Nedovoljno razvijena koordinacija i saradnja između graničnih organa;
- vi) Nedovoljno razvijena informaciona infrastruktura i različit nivo automatizacije graničnih organa.

Rezultati Studije mjerenja prosječnog vremena puštanja robe koju je Uprava carina uz tehničku podršku Međunarodne finansijske korporacije (IFC) sprovela i Izvještaja Svjetske banke o lakoći poslovanja za 2018 (indikator prekogranične trgovine), pokazuju da ovi problemi imaju za posljedicu sljedeće:

- i) Vrijeme i troškovi uvoza u Crnu Goru značajno prelaze prosječne vrijednosti EU u pogledu vremena i troškova uvoza;
- ii) Vrijeme i troškovi izvoza u Crnoj Gori povoljni su u poređenju sa onim iz drugih CEFTA zemalja; međutim, vrijeme i troškovi uvoza dva i više puta premašuju prosjek ostalih CEFTA zemalja;
- iii) Crna Gora je na Doing business ljestvici za 2018 po lakoći prekogranične trgovine rangirana na 44. mjesto, od ukupno 190 ekonomija. S obzirom na gore pomenutu neusaglašenosti u vremenu i troškovima uvoza i izvoza, mjesto koje je zauzela Crna Gora prema izvještaju Doing Business-a najmanje je povoljno u odnosu na zemlje CEFTA, osim Kosova.

Zadržavanjem status-a quo odrazilo bi se na konkurentnost crnogorske privrede, posebno u poređenju sa zemljama Evropske unije i ekonomijama zemalja regiona koje aktivno sprovode reforme za olakšanje trgovine. Navedeno bi se odrazilo na cijene proizvoda na crnogorskom tržištu, kao i na ugrožavanje ambijenta za povećanje izvoza. Takođe, nepreduzimanje planiranih aktivnosti, imalo bi za posljedicu komparativno zaostajanje Crne Gore u međunarodnim istraživanjima o konkurentnosti i prekograničnoj trgovini.

Iz navedenih razloga implementacijom mjera iz ove Strategije biće uspostavljen integrisan i efikasan sistem za olakšanje prekogranične trgovine koji će, kroz unapređenje saradnje sa poslovnom zajednicom, uticati na smanjenje vremena i troškova potrebnih za sprovođenje procedura za uvoz, izvoz i tranzit roba. Očekuje se da će se navedeno povećanje efikasnosti odraziti na unaprijeđenje pozicije Crne Gore u međunarodnim istraživanjima o prekograničnoj trgovini (Doing business izvještaj Grupacije Svjetske banke - indikator prekogranične trgovine, Logistics Performance Index, OECD Trade Facilitation Indicators), i na bliže usaglašavanje prosječnog vremena puštanja robe sa vremenima u zemljama EU

2. Ciljevi

- Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?
- Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.

Strateški cilj Strategije trgovinskih olakšica je u funkciji otklanjanja administrativnih neefikasnosti u prekograničnom prometu robe, i istim je predviđeno da će Crna Gora do kraja 2022. godine otkloniti navedene neefikasnosti koje utiču na njenu konkurentnost, i na taj način smanjiti vrijeme potrebno za sprovođenje procedura za uvoz, izvoz i tranzit robe za najmanje 50%, a pripadajuće troškove za 20%.

Pet operativnih ciljeva su glavne oblasti fokusa ovog strateškog dokumenta i njihova implementacija će doprinijeti realizaciji strateškog cilja. Navedeni operativni ciljevi odnose se na sljedeće:

- Unapređenje transparentnosti i pristupa informacijama** - obuhvata povećanje dostupnosti i kvaliteta informacija u prekograničnoj trgovini i uspostavljanje kontakt tačaka u okviru nadležnih organa koje će odgovarati na razumne upite zainteresovanih strana;
- Usklađivanje i racionalizacija formalnosti, dokumentacije i taksi** – podrazumijeva vršenje redovne revizije svih formalnosti, dokumentacije, taksi i naknada u vezi sa uvozom, izvozom i tranzitom roba u cilju minimiziranja administrativnih i fiskalnih opterećenja poslovne zajednice;
- Implementiranje procedura pojednostavljenog i ubrzanog puštanja roba** - obuhvata set mjera (poput proširenja primjene pojednostavljenih postupaka i ovlaštenih privrednih subjekata, uvođenje sistema obrade prije dolaska robe i ubrzanje protoka kvarljive robe), koje imaju za cilj smanjenje vremena potrebnog za okončanje svih procedura u prekograničnom prometu. Njihova uspješnost će se pratiti kroz redovno sprovođenje Studije mjerenja prosječnog vremena puštanja robe;
- Unapređenje saradnje i povećanje efektivnosti graničnih kontrola** – ima za cilj uspostavljanje i razvoj potpuno funkcionalnog sistema za upravljanje rizikom koji će obezbijediti identifikaciju i fokusiranje kontrola na pošiljke visokog rizika, razmjenu informacija i vršenje zajedničkih kontrola, a sve u cilju stvaranja adekvatnog balansa između olakšavanja trgovine i zaštite javnih interesa;
- Proširenje automatske obrade i elektronske razmjene podataka** - podrazumijeva razvoj i umrežavanje informacionih sistema organa nadležnih za prekogranični promet robe, kojima se unapređuje komunikacija i razmjena informacija između nadležnih organa, kao i između njih i privrednih subjekata, a čime se smanjuju vrijeme i troškovi zadržavanja robe.

Strateški cilj Strategije trgovinskih olakšica usklađen je sa ciljevima datim **Programom ekonomskih reformi 2018-2020**, **Strategijom integrisanog upravljanja granicom 2014-2018** i **Poslovnom strategijom Uprave carina 2016-2018**.

Strateški razvojni cilj Crne Gore definisan **Programom ekonomskih reformi 2018-2020** je održiv i inkluzivan ekonomski rast koji će doprinijeti smanjenju razvojnog jaza zemlje u odnosu na prosjek EU i povećanju kvaliteta života svih njenih građana. Strateški cilj Strategije trgovinskih olakšica proizilazi iz grupe mjera ekonomske politike koje su usmjerene na rješavanje strukturnih problema u ekonomiji, a koje su date Programom ekonomskih reformi. Shodno tome strateški cilj Strategije je u funkciji

otklanjanja administrativnih neefikasnosti u prekograničnom prometu robe koje ugrožavaju izvozni potencijal Crne Gore i, shodno tome, konkurentnost njene privrede.

Iako je osnovni cilj **Strategije integrisanog upravljanja granicom 2014-2018** bezbjednost, ona sadrži i neke elemente trgovinskih olakšica. Konkretno, u okviru strateškog cilja koji se odnosi na međuresornu saradnja, Strategija definiše aktivnosti i mjere radi unapređenja ovog vida saradnje.

Poslovnim strategijom Uprave carina 2016-2018, definisani su vizija, misija i sedam strateških ciljeva. Jedan od strateških ciljeva odnosi se na olakšavanje trgovine, i to: Strateški cilj 4: Unapređenje trgovinskih olakšica i partnerstva sa poslovnom zajednicom. Da bi se ostvario cilj olakšavanja trgovine, Poslovna strategija definiše posebne ciljeve i aktivnosti na visokom nivou, kao što su mjere za sprovođenje pojednostavljenih procedura, uspostavljanje OPS programa, postupak ekspresne pošiljke, automatizovane sisteme EU za uvoz i tranzit (SKU i NCTS) i komunikacione strategije za informisanje javnosti.

Koristeći navedene dokumente kao zajedničko polazište, Strategija trgovinskih olakšica donosi dodatnu vrijednost jer predstavlja strateški pristup u regulisanju ove materije započet dosadašnjim ad hoc pristupom, a sa pomenutim dokumentima dijeli zajedničko polazište, ciljeve i principe, i predstavlja logičan nastavak i nadogradnju dosadašnje javne politike u ovoj oblasti.

3. Opcije

- Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).
- Obrazložiti preferiranu opciju?

Tokom analize su razmatrane tri opcije:

- i) Status quo;
- ii) Izmjene i dopune postojećih strateških dokumenata koji djelimično regulišu ovu materiju;
- iii) Izrada posebne Strategije trgovinskih olakšica;

Imajući u vidu međunarodne obaveze Crne Gore preuzete ratifikacijom dva međunarodna Sporazuma (Sporazum o trgovinskim olakšicama i CEFTA DP5), status quo opcija bi podrazumijevala nepreduzimanje aktivnosti za ispunjavanje ovih obaveza. Dodatno, kao što je navedeno, zadržavanje status-a quo ugrozilo bi konkurentnost crnogorske privrede, posebno u poređenju sa zemljama Evropske unije i ekonomijama zemalja regiona koje aktivno sprovode reforme za olakšanje trgovine.

Takođe, postojećim strateškim dokumentima (Program ekonomskih reformi 2018-2020, Strategija integrisanog upravljanja granicom 2014-2018, Poslovna strategija Uprave carina 2016-2018) trgovinske olakšice obuhvaćene su u manjoj mjeri, i to samo s aspekta koji tretiraju navedeni dokumenti. Naime, strateški dokument Uprave carina obuhvata samo aktivnosti koje su u nadležnosti ove institucije, ne i ostalih učesnika u procesu. Sa druge strane, fokus Strategije integrisanog upravljanja granicom je efikasna zaštita i bezbjednost granica i njene mjere ne utiču na smanjenje vremena i troškova privrednih subjekata. Konačno, Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove kao jedna od glavnih institucija u ovoj oblasti nema strateških dokumenata koji su usmjereni na unapređenje administrativnih procedura za prekograničnu trgovinu.

Budući da se na ovaj način nisu mogle sistemski riješiti identifikovane interesorne barijere i uticati na njihovo eliminisanje kroz zajedničku sinhronizovanu akciju svih nadležnih organa zaključeno je da se pravi cilj ne može ispuniti izmjenom postojećih strateških dokumenata

Iz navedenih razloga Ministarstvo finansija je predložilo, a Vlada CG u formi zaključka (broj 07-1187 od 20. aprila 2017. godine) usvojila da se pitanje trgovinskih olakšica sistemski sagleda i pripremi poseban strateški dokument – Strategija trgovinskih olakšica 2018-2022, koji će usmjeriti proces reformi u ovoj oblasti u narednom petogodišnjem periodu. Takođe, u postupku ažuriranja postojećih i izrade novih poslovnih strategija i planova nadležnih organa, biće neophodno obuhvatiti i dodjeljene aktivnosti iz ove strategije.

4. Analiza uticaja

- Na koga će i kako će najvjerojatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne.
- Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima).
- Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti.
- Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija.
- Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.

Rješenja data u Strategiji imaće pozitivan uticaj na:

1. Privatni sektor koji učestvuje u prekograničnom prometu roba (trgovci, proizvođači, špediteri, carinski zastupnici, prevoznici),
2. Nadležne državne organe, prvenstveno upravu carina i upravu za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove i njihove organizacione jedinice,
3. Pravni sistem i rangiranje Crne Gore na međunarodnim rang listama.

Pozitivan uticaj na privatni sektor ogleda se u sljedećem:

- Povećanju transparentnosti koja se ogleda u: (i) objavljivanju i redovnom ažuriranju propisa, procedura, formulara i dokumentacije koji su potrebni za sprovođenje postupaka uvoza, izvoza i tranzita roba, (ii) uspostavljanju kontakt tačke u okviru svih nadležnih institucija koje će blagovremeno odgovarati na razumne upite zainteresovanih strana;
- Pojednostavljenju kompleksnih procedura i formalnosti u postupcima uvoza, izvoza i tranzita kroz: (i) analizu i reviziju postojećih formalnosti i dokumentacije sa ciljem njihovog redukovanja i harmonizacije, (ii) redovno godišnje vršenje reviziju taksi i naknada sa ciljem smanjenja njihovog broja i raznolikosti;
- Povećanju efikasnosti carinskog postupka, posebno kada je u pitanju roba koja podliježe veterinarskoj, fitosanitarnoj i kontroli bezbjednosti hrane koje će biti realizovano kroz: (i) uspostavljanje redovnog mjerenja prosječnog vremena puštanja roba u prekograničnom prometu, (ii) proširenje primjene pojednostavljenih carinskih postupaka, (iii) uspostavljanje i sprovođenje programa ovlašćenih privrednih subjekata, (iv) usvajanje i implementaciju postupka obrade prije dolaska robe, (v) usvajanje propisa i implementiranje operativnih procedura kako bi se obezbijedilo da kontrola i puštanje kvarljive robe imaju prioritet i obavljaju se u najkraćem mogućem vremenu;
- Unapređenju postojećeg sistema za upravljanje rizikom kako bi se omogućio adekvatan balans između olakšavanja trgovine i zaštite javnih interesa kroz: (i) uspostavljanje i implementaciju sistema i selektivnosti kao osnove za kontrolu robe koja podliježe veterinarskoj, fitosanitarnoj i kontroli, (ii) dodatno unapređenje sistema za upravljanje rizicima u Upravi carina, (iii) unapređenje naknadne carinske kontrole, (iv) poboljšanje koordinacije graničnih organa, uključujući usaglašavanje radnog vremena, uspostavljanje zajedničkog pristupa upravljanju rizicima, zajedničkih kontrola i međusobnog povezivanja informacionih sistema;
- Postepenom omogućavanju bespapirnog poslovanja na način što će se: (i) unaprijediti propisi i izvršiti nadogradnja carinskog informacionog sistema kako bi se omogućilo elektronsko dostavljanje deklaracija i prateće dokumentacije za uvoz, izvoz i tranzit robe, bez zahtjeva za papirnim primjerkom, (ii) sprovesti sve neophodne aktivnosti za nacionalnu implementaciju NCTS-a radi povećanja efikasnosti i efikasnosti u tranzitnom postupku, (iii) implementirati informacioni sistem Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove i (iv) inicirati uspostavljanje "jedinstvenog šaltera" (Single window) koji će omogućiti elektronsko podnošenje i obradu zahtjeva i cjelokupne dokumentacije vezane za uvoz, izvoz ili tranzit roba na jednom mjestu;
- Jačanju saradnje između privatnog i javnog sektora što će, zajedno sa pobrojanim efektima, omogućiti povećanje povjerenja u organe javne vlasti.

Pozitivan uticaj za nadležne državne organe ogleda se u sljedećem:

- korišćenjem postojećih resursa nadležni državni organi će postizati bolje rezultate u postupanju, i time doprinijeti kvalitetnijem i efikasnijem realizovanju prava i obaveza pravnih lica;
- povećanju nivoa protoka robe preko granice, što će uticati na povećanje poreske baze, i u krajnjem rezultiraće većem prikupljanju prihoda;
- povećanju transparentnosti rada organa javne uprave;
- efikasnijoj komunikaciji i boljoj razmjeni podataka između nadležnih državnih organa, sa ciljem boljeg donošenja relevantnih odluka u poslovima zaštite javnog interesa;
- boljem praćenju stanja u oblastima;
- unaprijeđenju sistema otkrivanja carinskih prevara i smanjenju mogućnosti za korupciju.

Pozitivan uticaj na pravni sistem ogleda se u usaglašavanju pravila i propisa sa evropskim zakonodavstvom. Realizacija aktivnosti predviđenih Strategijom omogućiće implementaciju obaveza preuzetih ratifikacijom međunarodnih sporazuma.

Budući da Strategija predviđa pojednostavljanje procedura i njihovo brže sprovođenje, očekuje se smanjenje direktnih i indirektnih troškova privrede. S druge strane, prelazak na bespapirno poslovanje i potpuno elektronsko okruženje, kroz korišćenje tehnika elektronske obrade podataka u svim carinskim postupcima, podrazumijeva unapređenje postojećih informacionih sistema privrednih subjekata, što može prouzrokovati troškove (troškovi nabavke informatičke opreme, softvera, obuka zaposlenih i sl.). Međutim, treba imati u vidu da veliki broj privrednih subjekata već imaju razvijene elektronske sisteme koje koriste u svakodnevnom poslovanju, zbog čega se očekuje da će benefiti koje dobijaju prevazilaziti eventualne troškove nadogradnje.

Pozitivne posljedice donošenja i implementacije ove Strategije opravdavaju troškove koje će stvoriti. Ovo opravdanje se ogleda i smanjenju vremena potrebnog za sprovođenje procedura za uvoz, izvoz i tranzit robe za najmanje 50%, a pripadajuće troškove za 20%. Pored ovih indirektnih troškova, očekuje se i smanjenje direktnih troškova kao npr. kroz eliminisaje terminalne takse za kompanije koje su na pojednostavljenom režimu carinjenja ili imaju OPS status. Smanjenje vremena carinjenja omogućiće i smanjenje direktnih troškova po osnovu transporta, te svih troškova koji nastaju kao posljedica višestrukog podnošenja dokumentacije potrebne za sprovođenje postupka.

5. Procjena fiskalnog uticaja

- **Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?**
- **Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti.**
- **Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti.**
- **Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijedena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?**
- **Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteći finansijske obaveze?**
- **Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?**
- **Obrazložiti metodologiju koja je korišćenja prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda.**
- **Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti.**
- **Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?**
- **Da li su dobijene primjedbe uključene u tekst propisa? Obrazložiti.**

Sredstva za implementaciju aktivnosti iz Akcionog plana za sprovođenje Strategije trgovinskih olakšica finansiraće se iz sljedećih izvora:

- **Budžeta Crne Gore:**

- Najveći dio aktivnosti koje se finansiraju iz budžeta biće realizovane kao dio redovnih poslovnih aktivnosti državnih organa za čije poslovanje nijesu potrebna dodatna sredstva, osim onih koji se u budžetu redovno planiraju.
- Za realizaciju aktivnosti iz mjera 1.1., 4.4., 5.2. kojima je predviđena mogućnost angažovanja dodatnog broja izvršilaca, biće urađene početne analize kojima će se identifikovati trenutno stanje, i u skladu sa istim napraviti procjene o preraspoređivanju ili potrebama za dodatnim kadrovskim osnaživanjem. Navedene mjere predviđene su za realizaciju u 2019, 2020. i 2021. godini.

- **IPA projekata:**

- Za realizaciju mjere **5.2. – Implementacija Nacionalnog kompjuterizovanog tranzitnog sistema (NCTS)** u toku je tenderska procedura za ugovaranje, i njeno okončanje se očekuje do kraja tekuće godine. Sredstva neophodna za realizaciju projekta se obezbjeđuju kroz IPA 2014 program, i to u razmjeri 90% IPA sredstva i 10% nacionalno kofinansiranje (definisano finansijskim sporazumom za IPA 2014, potpisanim između Vlade Crne Gore i Evropske komisije).

- ✓ za 2018. godinu sredstva u ukupnom iznosu od 726.000€ su planirana u okviru budžeta Ministarstva finansija, program CFCU (od čega je 72.600€ nacionalno kofinansiranje).

- ✓ Projekcija potrošnje sredstava za naredni 3-godišnji period:

- 2019. – 1.029.600 € (102.960 nacionalno kofinansiranje);
- 2020. – 831.600 € (83.160 nacionalno kofinansiranje);
- 2021. – 712,800 € (71.280 nacionalno kofinansiranje).

- Za aktivnosti za implementaciju mjere **3.4. – Uspostaviti sistem obrade prije dolaska robe**, koje takođe proizilaze iz procesa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, biće potrebno identifikovati mogućnosti angažovanja sredstava predpristupne pomoći.

- **Tekućih projekata:**

- Aktivnosti za koje je u Akcionom planu evidentirano da se realizuju u okviru tekućih projekata biće finansirane iz **Programa podrške trgovinskim olakšicama** koji realizuje IFC – članica Grupacije Svjetske banke i **Projekta Evropske komisije – Podrška olakšavanju trgovine između zemalja CEFTA** koji implementiraju Njemačka organizacija za međunarodnu saradnju – GIZ i Međunarodni trgovinski centar – ITC; Za realizaciju navedenih aktivnosti nije potrebno angažovanje dodatnih finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore.

- **Planiranih projekata:**

- Za određeni broj aktivnosti, koje su identifikovane u Akcionom planu, iskazana je spremnost međunarodnih donatora da podrže njihovu implementaciju proširenjem obuhvata projekata koji su u toku. Realizacija ovih aktivnosti zavisice od spremnosti i kapaciteta institucija nosilaca da se aktivno uključe u taj proces.

- **Mjere za koje ne postoje planirani izvori finansiranja:**

- Mjere i odnosne aktivnosti za koje u ovom trenutku ne postoje planirani izvori finansiranja, i za koje nije bilo moguće precizno procijeniti iznos sredstava potreban za njihovu realizaciju, s obzirom da spadaju u domen investicionih projekata, su sljedeći:

- ✓ **Mjera 5.1. – Implementirati elektronsko podnošenje isprava;**

- ✓ **Mjera 5.3. - Razviti informacijski sistem Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove;**
- ✓ **Mjera 5.5. - Inicirati projekat jedinstvenog šaltera za sprovođenje procedura u prekograničnom prometu;**
- ✓ **Aktivnosti za nadogradnju Carinskog informacionog sistema.**
- U slučaju ovih mjera, inicirane su dodatne konsultacije sa međunarodnom zajednicom kako bi se identifikovali optimalni modeli implementacije i finansiranja. S tim u vezi, u toku su pregovori za obezbjeđivanje sredstava iz međunarodnih izvora finansiranja za realizaciju navedenih mjera i aktivnosti.
- Procjene Grupa svjetske banke u okviru Projekta za trgovinske i transportne olakšice upućuju na iznos od **cca 5 mil. \$** za punu implementaciju principa jednog šaltera, a kojim bi bile obuhvaćene i sve gore navedene mjere i aktivnosti.

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- **Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertska podrška i ako da, kako.**
- **Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije).**
- **Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni. Obrazložiti.**

Vlada Crne Gore je u aprila 2017. godine usvojila Informaciju o obavezama iz Sporazuma o trgovinskim olakšicama sa Planom tehničke pomoći za punu implementaciju Sporazuma. S tim u vezi, Vlada je Zaključkom (br. 07-1187 od 20. aprila 2017. godine), zadužila Nacionalni komitet za trgovinske olakšice (NKTO) da se obrati međunarodnim donatorima za obezbjeđivanje tehničke pomoći za realizaciju prioritarnih oblasti iz Sporazuma, uključujući i pripremu Strategije trgovinskih olakšica.

Za realizaciju zaključka, u dijelu pripreme Strategije trgovinskih olakšica, Ministarstvo finansija je, u ime NKTO, obezbijedio podršku IFC. Takođe, Ministarstvo je formiralo radnu grupu za izradu strategije koju su činili predstavnici sljedećih institucija: Ministarstva finansija, Ministarstva ekonomije, Ministarstva poljoprivrede, Uprave carina, Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, Uprave policije, Privredne komore, Udruženja trgovine Privredne komore i Udruženja špeditera Privredne komore.

Organizovane su tri radionice na kojima je Radna grupa u saradnji sa IFC ekspertom definisala strukturu strategije, strateški cilj, operativne ciljeve i mjere, te indikatore za njihovo praćenje. Na ovim radionicama su identifikovane i osnovne aktivnosti za realizaciju mjera. Aktivnosti su detaljno razrađene u saradnji sa lokalnim IFC konsultantom.

U izradi Strategije umjesto metode javnih konsultacija sa privatnim sektorom, korišćen je pristup njihovog aktivnog učešća na dva nivoa:

- kroz članstvo u radnoj grupi za izradu Strategije (Privredna komora Crne Gore, Udruženje špeditera Privredne komore i Udruženje trgovine Privredne komore); i
- kroz postupak usaglašavanja i usvajanje od strane Nacionalnog Komiteta za trgovinske olakšice (Privredna komora Crne Gore, Udruženje špeditera Privredne komore, Udruženje trgovine Privredne komore, Udruženje malih i srednjih preduzeća i preduzetnika Privredne komore, Montenegro Biznis Alijansa i Unija poslodavaca Crne Gore).

U dijelu konceptualnog i metodološkog formulisanja Strategije, u potpunosti su uvažene sugestije nadležnog Direktora za koordinaciju, praćenje usklađenosti i praćenje sprovođenja strategija Ministarstva evropskih poslova.

Tokom rada na Strategiji, svi komentari i sugestije zainteresovanih strana iz privatnog i javnog sektora su usaglašeni.

7: Monitoring i evaluacija

- Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?
- Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?
- Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?
- Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?

Uspješna implementacija ove strategije podliježe sljedećim opštim rizicima (utiču na sve strateške mjere) i specifičnim rizicima (utiču na određene strateške mjere):

Opšti rizici i mjere za njihovo prevazilaženje:

- Nedostatak potrebnih finansijskih sredstava** – u cilju prevazilaženja ovog rizika neophodno je dalje raditi na intenziviranju saradnje sa međunarodnim donatorima, kao i sagledati različite modele obezbjeđivanja sredstava, kao što su organizovanje i/ili učestvovanje na donatorskim konferencijama i sl.; Razmotriti alternativne pristupe implementaciji ili reprogramiranje rada i izmjena utvrđenih prioriteta.
- Nedostatak potrebnih administrativnih kapaciteta** - u cilju prevazilaženja ovog rizika neophodno je istražiti različite mogućnosti za unapređenje kapaciteta, uključujući obuke zaposlenih koji trenutno nemaju potrebne kvalifikacije, preraspoređivanje zaposlenih koji mogu doprinijeti realizaciji aktivnosti ili zapošljavanje novih službenika.
- Nedostatak političke posvećenosti/podrške** - u cilju prevazilaženja ovog rizika neophodno je dalje raditi na obezbjeđivanju kvalitetnog informisanje Vlade Crne Gore o benefitima trgovinskih olakšica i iznosu ušteta u vremenu i novcu, odnosno stepenu povraćaja uložених sredstava za realizaciju aktivnosti, kao i promociji benefita i ušteta koje privredna zajednica implementacijom ove Strategije može ostvariti.

Posebni rizici i mjere za njihovo prevazilaženje:

- Ograničeno učešće i prilagođavanje od strane privatnog sektora** - u cilju prevazilaženja ovog rizika neophodno je osigurati da je u okviru plana komunikacije i promocije posebna pažnja posvećena komunikaciji sa privatnim sektorom; Obezbijediti da mjere koje se implementiraju pružaju nedvosmislene i konkretne olakšice za privatni sektor kako bi isti, shodno očekivanim benefitima, donio adekvatnu odluku o investiranju u svoje resurse za prilagođavanje novim zahtjevima poslovnog okruženja.
- Različit stepen informatičkog razvoja graničnih organa** - u cilju prevazilaženja ovog rizika neophodno je aktivno podržati raspravu na nivou Vlade Crne Gore o implementaciji Zakona o elektronskoj upravi i Nacionalnom okviru interoperabilnosti; takođe, potrebno je intenzivirati aktivnosti na obezbjeđivanju donatorske podrške za implementaciju automatizovanih sistema.
- Nedostatak tehničke i pomoći u unapređenju kapaciteta** - U izradi ove strategije uspostavljena je adekvatna komunikacija sa međunarodnim donatorima i prije njenog usvajanja je obezbijeđena podrška za realizaciju najvećeg broja aktivnosti. Aktivnosti za koje nije obezbijeđena donatorska podrška spadaju u domen investicionih projekata koji podrazumijevaju dodatne konsultacije i angažovanje od strane Vlade Crne Gore.

Za svaki operativni cilj dati su konkretni i mjerljivi indikatori učinka koji će omogućiti da se godišnje sprovodi monitoring napretka u pogledu ostvarivanja zacrtanih ciljeva. Sve mjere koje proizilaze iz operativnih ciljeva, takođe, sadrže indikatore uz pomoć kojih će se pratiti stepen realizacije i preduzimati eventualne korektivne mjere. Akcioni plan sadrži indikatore koji su direktno povezani sa aktivnostima koje je potrebno preduzeti radi realizacije mjera utvrđenih Strategijom i koji su fokusirani na operativne rezultate. Svi indikatori operativnih ciljeva i mjera sadrže polaznu i ciljanu vrijednost i rok realizacije.

Pregled indikatora za operativne ciljeve i mjere iz Strategije trgovinskih olakšica:

OPERATIVNI CILJ 1 - UNAPRJEĐENJE TRANSPARENTNOSTI I PRISTUPA INFORMACIJA

Indikatori učinka za operativni cilj 1:

- Od 1. januara 2021. godine, 70% anketiranih zainteresovanih strana prijavljuju visok stepen zadovoljstva informacijama objavljenim na internet stranicama graničnih organa u pogledu tačnosti, korisnosti i ažurnosti informacija;
- Od 1. januara 2020. godine 70% anketiranih zainteresovanih strana prijavljuju visok stepen zadovoljstva radom kontakt tačaka u pogledu tačnosti, korisnosti i vremena dobijanja odgovora upućenih od strane kontakt tačaka;

Indikatori učinka za mjere iz operativnog cilja 1:

Mjera 1.1. - Procenat informacija koje su objavljene shodno članu 1.1. i 1.2. Sporazuma o trgovinskim olakšicama i CEFTA DP 5;

Mjera 1.2. - Procenat odgovora na relevantne upite koje obezbjeđuju kontakt tačke;

OPERATIVNI CILJ 2 - USKLAĐIVANJE I RACIONALIZACIJA FORMALNOSTI, DOKUMENTACIJE I TAKSI:

Indikatori učinka za operativni cilj 2:

- Do 31. decembra 2022., formalnosti i dokumentacija za uvoz, izvoz i tranzit robe, koje zahtijeva Uprava carina su u potpunosti usklađeni sa zakonodavstvom EU;
- Do 31. decembra 2022., formalnosti i dokumentacija za uvoz, izvoz i tranzit robe koje zahtijeva Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove su u potpunosti usklađeni sa zakonodavstvom EU i primjenjivim odredbama CEFTA DP 5;
- Do 31. decembra 2020., takse i naknade koje se naplaćuju u vezi sa uvozom, izvozom i tranzitom robe su pojednostavljene, konsolidovane i/ili eliminisane u mjeri u kojoj to nije u suprotnosti sa relevantnim zahtjevima EU.

Indikatori učinka za mjere iz operativnog cilja 2:

Mjera 2.1. - Procenat dokumentacije koja je usklađena, pojednostavljena i/ili eliminisana;

Mjera 2.2 - Učestalost vršenja revizije taksi i naknada u cilju smanjenja njihovog broja i vrsti,

OPERATIVNI CILJ 3 - IMPLEMENTIRANJE PROCEDURA POJEDNOSTAVLJENOG I UBRZANOG PUŠTANJA ROBE:

Indikator učinka za operativni cilj 3:

- Do 31. decembra 2022., procedure pojednostavljenog i ubrzanog puštanja roba su u potpunosti usaglašene sa EU zakonodavstvom i relevantnim EU zahtjevima.

Indikatori učinka za mjere iz operativnog cilja 3:

Mjera 3.1 - Studije mjerenja prosječnog vremena puštanja robe biće sprovedene i objavljene u 2019. i 2022. godini.

Mjera 3.2 - Procenat deklaracija obrađenih u okviru pojednostavljenih postupaka u odnosu na ukupan broj deklaracija.

Mjera 3.3 - Nivo usklađenosti crnogorskog OPS programa sa kriterijumima EU, Procenat uvoznih/izvoznih deklaracija koje su podnijete od strane privrednih subjekata koji imaju OPS status u odnosu na ukupan broj uvoznih/izvoznih deklaracija;

Mjera 3.4 - Procenat elektronske obrade ZUDA i ZVUDA od strane Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove;

Mjera 3.5 - Prosječno vrijeme potrebno za okončanje svih formalnosti za carinjenje kvarljive robe.

OPERATIVNI CILJ 4 - UNAPREDJENJE SARADNJE I POVEĆANJE EFEKTIVNOSTI GRANIČNIH KONTROLA:

Indikatori učinka za operativni cilj 4:

- Do 2022. godine, efektivnost sistema upravljanja rizicima u Upravi za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove je ekvivalentna efektivnostima sistema za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarnu politiku uporedivih sistema EU zemalja članica;
- Do 2021. godine, efektivnost sistema upravljanja rizicima Uprave carina je ekvivalentna efektivnostima uporedivih sistema carinskih administracija zemalja članica EU, što ukazuje procenat dokumentarnih i fizičkih kontrola robe i procenat registrovanih neregularnosti kontrolisanih pošiljki. Mjera 4.1. Procenat registrovanih neregularnosti u odnosu na procenat dokumentarnih i fizičkih kontrola, uključujući uzorkovanje;

Indikatori učinka za mjere iz operativnog cilja 4:

Mjera 4.1. - Procenat registrovanih neregularnosti u odnosu na procenat dokumentarnih i fizičkih kontrola, uključujući uzorkovanje;

Mjera 4.2. - Procenat registrovanih neregularnosti u odnosu na procenat dokumentarnih i fizičkih kontrola,; - Procenat neregularnosti pošiljki na zelenom kanalu evidentiranih kroz naknadnu kontrolu.

Mjera 4.3. - Procenat uvoznih transakcija određenih za puštanje kroz naknadnu kontrolu (plavi kanal);

Mjera 4.4. - Usaglašenost radnog vremena graničnih organa - GP i unutrašnjim terminalima koji značajno učestvuju u međunarodnom prometu robe, - Procenat zajedničkih kontrola u odnosu na ukupne kontrole robe.

OPERATIVNI CILJ 5 - PROŠIRENJE AUTOMATSKE OBRADNE I ELEKTRONSKE RAZMJENE PODATAKA:

Indikatori učinka za operativni cilj 5:

- Procenat uvoznih, izvoznih i tranzitnih transakcija koje su u potpunosti automatizovane (bespaprne).

Indikatori učinka za mjere iz operativnog cilja 5:

Mjera 5.1. - Procenat prihvaćenih elektronskih carinskih deklaracija bez obaveze podnošenja papirnog primjerka; Procenat prihvaćenih elektronskih pratećih dokumenata bez obaveze podnošenja papirnog primjerka;

Mjera 5.2. - Procenat izrađenih i obrađenih deklaracija u NCTS u odnosu na ukupne tranzitne deklaracije;

Mjera 5.3. - Procenat automatizovanih u odnosu na ukupne transakcije Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove;

Mjera 5.4. - Stepenu realizacije aktivnosti na uspostavljanju koncepta „jedinstvenog šaltera“.

Da bi se obezbijedila puna primjena Strategije, NKTO će biti nadležan za kontinuirano praćenje realizacije aktivnosti, mjera i ciljeva. Navedeno uključuje ocjenjivanje realizacije i izvještavanje Vlade najmanje jednom godišnje o statusu i stepenu sprovođenja ciljeva i mjera. Osnov za praćenje i ocjenjivanje Strategije je Akcioni plan za njenu implementaciju.

Strategiju će u okviru svojih nadležnosti sprovoditi državni organi, u saradnji sa udruženjima privatnog sektora, a koji su zastupani u NKTO.

Za potrebe koordinacije sprovođenja i praćenja, kao i ocjenjivanja i izvještavanja o realizaciji mjera iz Strategije i Akcionog plana, Ministarstvo finansija će, u ime NKTO, formirati Operativni tim koji će činiti predstavnici javnog i privatnog sektora. Operativni tim će procjenjivati i realizaciju planiranih rezultata u Akcionom planu na godišnjem nivou i, ako je potrebno, preispitivati definisane mjere i ciljeve. Ovaj tim će održavati redovne sastanke u cilju bolje koordinacije sprovođenja ove Strategije, a o zaključcima i nalazima će izvještavati NKTO.

Datum i mjesto
20. mart 2018. godine
Podgorica

Starješina

N. Radović

